

ПРОМОВИСТІ ІМЕНА У ТВОРАХ АНГЛОМОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Шпак І. О.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – викладач Герман М. В.

Імена персонажів в художніх творах є найбільш експресивним та інформативним засобом, що визначає значний об'єм імпліцитної інформації. Вибір конкретного імені для літературного героя – справа автора, і суб'єктивний фактор тут має велике значення. І воно є дуже важливим елементом створення всього простору твору, адже іноді може сказати навіть більше, ніж задумав письменник.

Власні імена набували стилістичної значущості в історії літератури різноманітними способами. Ще в літературі класицизму широко використовувались так звані «промовисті імена», які безпосередньо і недвозначно характеризували персонажів або ж вказували на їх морально-етичні якості, психологічні особливості, професію, поведінку, зовнішній вигляд і т. і.

Ці імена за формою ідентичні загальним іменам, що позначають риси, найбільш властиві персонажеві. Ім'я персонажа є вагомим фактором у створенні твору. Воно актуалізує авторську прагматичну направленість тексту на читачку співучасть. Тому використання внутрішньої форми імені, його фонетичних асоціацій, морфологічної форми – це свого роду “до-антропонімічний” етап його розвитку.

В літературі критичного реалізму промовисті імена використовуються не так часто, але власні імена героїв літературного твору продовжують виконувати характерологічну функцію шляхом створення складних та багатообразних асоціацій. С. Уїллманн розрізняє чотири типи асоціацій:

1) за змістом (подібність, суміжність);

2) за звучанням;

3) за граматичною аналогією;

4) екстралінгвістичні, що пов'язані з переходом запозичених слів в інше соціальне середовище.

Крім асоціацій, спільних для членів певного мовного колективу, кожна людина має свої особисті асоціації. Апелятивне значення лексем, що входять до складу власних імен, тим слабші, чим краще відомий денотат імені, і навпаки.

Не маючи в ізолюваному стані власного предметно-логічного значення, переважна більшість промовистих імен підлягає реалізації тільки в контексті і вимагає для виконання називної та вказівної функцій обов'язкового лексичного мінімуму. Поява імені персонажа до його представлення читачу створює ефект “початку з середини”, продовження оповідання, що почалося раніше, згадування осіб та подій, немовби відомих читачу.

Називаючи героя, власне ім'я стає тематичним словом. Завдяки своїй невіддільності від дійової особи, воно сприймається в асоціативному комплексі з нею, отримує право не лише вказувати на позначуваний об'єкт, але й слугувати його характерологічним представником. Тобто, коли ім'я входить у контекст, воно може прийняти будь-яке наповнення. Його змістовне насичення відбувається поступово. Воно включає в себе всі кваліфікації персонажа, які надає йому автор. Кваліфікації виражені, поперше, ідентифікуючими засобами безпосереднього іменування, які представляють собою вторинну номінацію особи. Кожен такий випадок висвітлює одну рису персонажа і емоційний фон комунікативної ситуації. Об'єднуючись, вони створюють різноманітну кваліфікацію цього персонажа, яка включається у формування змістовної структури імені.

Входячи до художнього тексту семантично недостатнім, власне ім'я (в даному випадку саме промовисте) виходить з нього семантично збагаченим і виступає сигналом, що збуджує широкий комплекс певних асоціативних значень. Їх можна вважати локальною семантичною структурою, що закріплюється за цим іменем в контексті, - індивідуально-художнім значенням власного імені.

Слід зазначити, що в сучасній англійській літературі, особливо в гумористичній і сатиричній, структура промовистих імен розкривається достатньо легко. Вони служать для непрямої характеристики персонажів. Майже всі імена побудовані на певних асоціаціях, іноді на дуже близьких, іноді – на дуже далеких. Можна сказати, що вони є штучними, їх появі передує творча робота думки.

Створення промовистих власних імен за допомогою застосування та комбінування різноманітних методів їх утворення (конверсії, деривації, поєднання основ) є важливим чинником. Використання для цього лінгвістичних маркерів дає змогу наратору вказати на соціальний, гендерний, віковий статус і стан героя, без надавання додаткової інформації.

1. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. – М.: “Наука”, 1998. – 366 с.
2. Ярова С. А. Функціонування власних назв у художньому тексті та проблема їх перекладу// Філологічні студії. – Луцьк, 2004. – №1. — С.230 - 235.
3. Пефтієва О. Ф. Семантична характеристика образних іменників-найменувань особи// Вісник Житомирського державного університету ім. І.Франка. – 2006. – № 28. – С.179-183.

Шпак, І.О. Промовисті імена у творах англійської літератури [Текст] / І.О. Шпак; наук. кер. М.В. Герман // Перекладацькі інновації : матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 25-27 листопада 2010 р. / Ред. кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова та ін. — Суми : СумДУ, 2010. — С. 25-26.